

Gelicht in de duinen.

Na de verkoop van het PZ terrein door de Provincie Noord-Holland aan een projectontwikkelaar is een grootschalig bouwplan voor grote huizen ontstaan. Ter realisering van een en ander moest er veel van de psychiatrische bebouwing worden gesloopt (o.a. Het oude zusterhuis uit 1898 van de architect Poggenbeek) en nogal wat gronden moesten bouwrijp worden gemaakt.

Onaangenaam werd men getroffen door de ontdekking van de geheel nog in tact zijnde Rooms Katholieke en Joodse begraafplaats aan de zuidzijde van het gebied begrensd door de bergweg.

Bij het volgeraken van het algemene kerkhof aan de "Meerenbergseweg" in 1890 besloot men een nieuwe plaats in te richten en door de bisschop te laten wijden voor katholieke patiënten, en tevens een deel af te bakenen voor Joods patiënten. Tot 1936 zijn op deze plaatsen meer dan 300 patiënten begraven. Van de Joodse graven zijn er 3 met deksteen uit 1915 nog geheel intact. Er mag vanuit worden gegaan, dat de overige hoewel anoniem en zonder steen, allen ook nog aanwezig zullen zijn.

Bij de bouw van het nieuwe zusterhuis in 1936 moest er een deel van de begraafplaats geruimd worden. Verdere infrastructuur bleef intact en kreeg een nieuwe dikke bovenlaag met begroeiing. Symbolen en opstallen zijn weggehaald.

Bij het bouwrijp maken van deze grond stuitte men op een uitgebreide vondst van graven, door het inschakelen van de gemeente Bloemendaal en "het Dolhuys" is het mogelijk geweest de oude situatie goed in kaart te brengen.

De Universiteit van Leiden wilde graag de gedeeltelijke opgraving ter hand nemen. Onder leiding van een archeoloog en enige Universitair docenten begonnen ca. 45 studenten archeologie, biologie en geneeskunde aan een uitgebreide opgraving op 13-07-2009 tot ca 20-08-2009. Met het oog op een meer uitgebreide onderzoeksopdracht op ca 160 skeletten in de Universiteit van Leiden. Ca 1/3 deel en de Joodse begraafplaats zijn onaangeroerd gebleven en onder de deklaag van duinzand in rust gelaten.

Er is een aansluitend onderzoek gedaan op de naast de begraafplaats gelegen beerput gebruikt gedurende een lange periode. Dit is uitgevoerd door de Gewestelijke Archeoloog. Het betrof hier hoofdzakelijk gebruiksgoederen van het ziekenhuis uit een redelijk omliggende periode en met zicht op gegevens over de verbruikers en de wijze van inkopen van deze goederen.

De opgraving zal naast gegevens over de patiëntenpopulatie door de jaren heen en die van de individuen in het bijzonder opleveren. Na afronding van het onderzoek door de UvL. zal ook de nodige informatie over het toenmalig ziekenhuis naar voren komen zoals b.v. het percentage van de obducties. Er is een terugkoppeling over de gegevens met de archeoloog afgesproken.

Dit is te vergelijken met de informatie die in aansluitend onderzoek gedaan is door het kenniscentrum over de burgerlijke stand en gegevens van de overledenen vanaf 1849 tot ca 1970.

Er is gedurende de opgraving een nauw contact gehouden door Pieter van Twuyver en Gerard Blom met opgravers en archeoloog, de groep is steeds met advies en informatie uit de "Dolhuys" archieven terzijde gestaan, onder leiding van Willem Oosterbaan.

Bij het interne onderzoek, wat nog niet geheel is afgerond, is naar voren gekomen dat het koppelen van gegevens van één op één niet meer mogelijk is. Wel is er een duidelijk beeld aan het ontstaan over het verloop in aantallen overleden en de wijze waarop men daar in de periode na 1874 hierover heeft bericht. Een en ander is van historische waarde, kennis over het verblijven in psychiatrische inrichtingen. Met name Meerenberg heeft zich in eerste instantie gericht op het verbeteren van de vormen van psychische handicaps en niet op het verblijven in tehuizen. Het verloop en sterftepercentages geven hierbij een beeld van de vroege ontwikkeling na de periode van de dolhuizen.

Het historisch kaarten en fotomateriaal over de opgraving is in het archief, nadere gegevens over de hier begraven patiënten zijn niet meer op naam te reconstrueren. Ook is niet bekend of er registers zijn overgebleven in het RA N-H. Het zal niet lang meer duren voor dat deze plek voorgoed zal zijn verdwenen en er huizen met tuinen staan die maar zeer beperkt toegankelijk zullen zijn.

Na 1910 is men weer op de oude plaats gaan begraven zij het met een aantal toegevoegde stroken Een geheel nieuw probleem en uitdaging zal ontstaan bij het vrijmaken van de grond aan deze oude en eerste begraafplaats, aan de Brederodelaan (Meerenbergseweg) waar nog ca. 1000 of meer personen hun laatste rustplaats vinden.

Pieter van Twuyver,
Bloemendaal 24-05-2010